Број 146. У Новом Саду у петак 4. јула 1903. Година XXXVIII.

Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро.Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

„Живела опструкција! Доле с баном!“

Око 60 посланика угарског сабора закључише, да спрече сабор у његовом пословању — сваким могућим начином. И данас се хори: Живела опструкција! Доле с баном! Т. ј. доле са бившим баном, а данашњим министром председником грофом Куеном.

Овај узвик је доста озбиљан. Јер иза оних 60 посланика стоје још 40 такозваних „помирљивих Кошутоваца.“ Помирљивих до сад, јер кад је једна половина закључила опструкцију, неће моћи ни она друга половина дуго мирно гледати и тим начином управ помагати владу.

Узвик: „Живела опструкција! Доле с баном!“ толико је озбиљнији, што у самој владиној странци гроф Куен нема одушевљених присталица. Нема можда ни једног, а већа половина владине странке радује се опструкцији и злурадо гледа, како ће да му напакости. Шта више, тајно ровење неких те неких из владине странке много је помогло, што је „непомирљива опозиција“ закључила опструкцију.

Шта ће сад наступити? Опозиција вели: Гроф Куен може купити своје прње и селити. Он је своје свршио! Сел је пао, што није могао да добије од сабора до октобра регруте На то се није могао подухватити ни Тиса, и зато није саставио министарство. Но то неће моћи добити ни гроф Куен, те зато мора и он ићи.

Но који је тај, који то може учинити?! Опозиција вели: То је само онај, који донесе војене уступке. То је само онај, који може да обећа и да се обвеже, да ће се узаконити мађарска команда и мађарске заставе у војсци и све оно, што опозиција тражи.

Но то не може нико обећати, ако Беч на то не пристане. На то не пристаје краљ, а не пристају ни странке у Аустрији. Керберово министарство се већ захваљивало на служби, јер не ће да пристане да се попусти, а владар је то министарство задржао.

И доиста, шта ће сад бити?! Хоће ли дати оставку гроф Куен? И хоће ли после њега пробати са другим министар председником, који је омиљенији? Или ће остати гроф Куен, те покушати, да влада неуставно. А неуставна владавина била би, кад би распустио сабор у ванзаконом стању, док нема регрута и нема буџета. Ако то ипак учини, онда је знак, да се неће бојати ни других неуставних средстава. Онда је знак да иду нови избори, којима ће бити циљ, да истисну опозицију из сабора.

Ако се то покуша онда ће то бити насилни избори каквих Угарска још није запамтила. Ал онда ће против тог устати и они јавно, који се данас само тајно боре против грофа Куена И онда на тим изборима може да буде више крви и људска меса, но што је до сад било вина и јагњаца.

Хоће ли се то? Или ће после грофа Куена доћи неуставност, апсолутизам у другој форми? Све је могуће, а стање је веома тешко.

Странке су се распале; у њима кува и ври Посланик Бети је отворено казао: Преживео се либерализам, преживео се конзерватизам, треба стварати нове странке на новој основи. На основи економске и политичке слободе. То је оно што смо им увек говорили. А кад дође до тога, и кад се усхте права слобода онда ће сванути и немађарским народима. До сад су мађарске странке мислиле да ће наћи срећу ако потискују „народности“. Скоро ће се излечити од тога, само да не буде доцне

У некој болесној подбулости гледали су мађарски политичари здравље, гојазност. Сад виде шта је . . .

Кошутова странка је у први мах хтела да попусти грофу Куену, јер је осећала, да је слаба. Поплашила се била судара с Бечом, јер је знала, да нема у Угарској оне љубави, оног споразума, који би био потребан. И остало би на томе, да није већина владине странке храбрила је и говорила јој у потаји: Не бојте се и ми смо ту! Но хоћел та помоћ бити довољна? Хоће ли се од тога поплашити Беч?! Народности су још увек пасивне. Понижене, стеране у буџак, оне непомично ћуте.

Има ли кога да зна, како је у души њиховој?! Хоће ли оне моћи да помажу бечке смерове? Хоће ли оне изаћи из пасивности и моћи да се одушеве за борбу с оном струјом, која неће да их зна, која их не познаје и која им чак и данас још не прилази?!

Било ма како, опструкција је озбиљно запливала. Не може бити да не познаје озбиљност положаја. Зато и говоре по саборским ходницима о Цинцар Марковићу, који је изгубио главу, кад је хтео да скрши на силу опозицију.

За кратко време знаћемо, шта се говори у круговима — бечке камариле.

Да се разумемо, па можда и споразумемо!

Нека ми је дозвољено, пре свега, да „Србобрану“ речем: „хвала!“ — што је прештампао мој чланчић: „Једно савремено питање“. Тиме је дао могућности и члановима самосталне странке, да истинито сазнаду, шта пише „Застава“? А кад је већ том приликом прештампао моје назоре, надам се — некако с правом — да ће тако учинити и са овим редовима.

У свом најновијем броју је „Србобран“ напао патријарха, напао његов административни одбор, напао и министарство. Напади су оправдани и разложни. Судар саборског одбора са патријархом и осталим факторима натурен је саборском одбору. И судар тај не тиче се странке радикалне, него се тиче читаве автономије наше, а дотиче се и читавог народа српског. Тај факт, да је „Србобран“ устао у одбрану автономије и реда против горњих самовољних фактора радо бележимо — јер се тиме приближујемо.

Можда ће ускоро наступити такве озбиљне прилике, да ће оштрина околности нагонити странку радикалну и странку самосталну, да траже додира и споразума у интересу најсветијих загрожених народних права.

Није ми била намера ни пре, а није ни сада, да из обести нападам орган странке самосталне и стварам нове сударе. Али нека ми не замери самостална странка можда и оштру реч; ја је морам изустити, баш у интересу народа.

„Србобран“ је и сувише благо водио рачуна „о Његовој Светости патријарху Бранковићу“, а тиме је нехотице штетио ствар народну. Немојте се варати! Герман Анђелић, натурени патријарх, био је из убеђења противник народно црквене автономије, јер је био затуцани клерикал; но Георгије Бранковић је много опаснији противник наше автономије, јер је он бескарактеран, прљав рачун-

ПОДЛИСТАК.

ЈОВАНОВА ИСТОРИЈА.

— *Прича.* —

Јован је рано остао сироче. Није никога било да се брине о њему, па је зато и одрастао без науке. У детињству је цео дан проводио у шуми хватајући птице и змије. У младићком добу је неко време служио, али како није волео радити, сваки га је терао од себе. Тако се догоди, да је најпосле постао просјак и живео од милостиње у своме селу. Сав одрпан, са чупавом косом, и изгледао је као прави просјак. Он сам, није хтео да мења своју судбину. Просјачки му се живот допадао, јер није морао радити. Кад довољно испроси, одмах оде у шуму и тамо лешкари и спава цео дан. Кад огладни, опет иде у село. Својом жалосном спољашњошћу приморава људска срца, да му се смилују. Заиста му приличи име, које је још у детињству добио — Лењи Јован. Под тим су га именом познавали сви у селу.

Једног дана, поче поново немировати желудац лењог Јована. Јован га је хтео и опет утишати хлебом, који прошњом добије. Зато се добатрга до села, да редом обиђе милостиве људе, и тако што испроси. Прва кућа у коју је ступио, била је свештеникова.

Баш у то време је дошао нов свештеник у село. Лењи Јован уђе к њему, и смерним гласом заиште милостињу.

Свештеник неко време пажљиво посматраше човека прљава лица и у подераним хаљинама, па га онда, чудећи се запита:

— Од када ти просиш?

Лењи Јован плачним гласом одговори:

— Одавна, већ врло одавна. Дошао сам до просјачког штапа и морам из милостиње да живим.

Свештеник је био разуман човек и одмах је све провидео. Опазио је да су мишице лењог Јована доста јаке, а и леђа му се неби превила, да сам неће. Зато му овако рече:

— Ја ћу ти врло радо помоћи, али сада немам каде, имам хитна посла и морам отићи од куће. Ти остани овде, док се не вратим и онда ћеш добити добру милостињу. Но да дотле не седиш бадава, пренеси оно камење са краја врта, овамо пред шталу.

После овога се свештеник удали. Лењи Јован је неко време љутито гледао за њим, затим поче прегледати оно камење на крају врта. Богме је тамо било доста камења и зар то све треба оданде пренети? То му ни најмање није било по вољи, јер је бегао од рада. Већ је хтео да оде, али ипак, у нади да ће добити велику милостињу, с великом муком приступи послу. Сунце је јако пекло а и посао није био лак. Лењи Јован је већ неколико пута хтео да га остави, али га ипак, после кратког размишљања, наставља. Премишљао је: кад сам већ толико камења пренео, зар сада да одем без милостиње? Та однећу и оно друго, да ми не буде узалудан друд.

Најпосле стигне свештеник кући. Оно силно камење је Лењи Јован већ пренео са краја врта.

— Но видим да си добро свршио посао, који сам ти поверио — рече му свештеник — даћу ти оно, што сам обећао.

Рекавши то уђе у кућу и изнесе Лењом Јовану доста јела.

— Прво једи, затим ћемо се поравнати.

Лењи Јован се наклати на јело. Никад му није тако пријало, као сад. Свештеник је чекао док се није најео, затим му приђе и да надницу са речима:

— Ово ти дајем за посао, ово није милостиња, него новац, који је стечен радом. Јер се сваки човек, више радује ономе новцу, који је заслужио, него ономе, који му као милостињу уделе — нарочито онда, кад није

ција, који је преварио и свог оца, а неће тек српски народ!

Ако је по најновијем броју судити, ако се по том „вечерњу“ даје закључивати, онда ће том „свецу Георгију“ и та помоћ самосталне странке одсада отпасти.

Немило нас ипак дира, што „Србобран“ затвара очи, пред недостојним, неродољубивим и скроз недемократским држањем „Браника“.

Зар „Браник“ не брани вазда „светог оца Георгија?“ Зар не брани његов административни одбор? Зар се не радује, што саборски закључци не ће бити потврђени? Зар то није патријархов најамник ил његов савезник? Зар таки орган није за осуду? Јесу ли закључци мајског сабора штетни по народ српски? Штетни по автономију и просвету нашу?

Па поред свег тога, ми невидесмо нигде до сад, ни најмањег прекора „Бранику“, а камоли оштру осуду, коју је давно заслужио.

Безјатака не може бити лопова! Без помоћи, непоштених странака ил људи неваљалих не може бити — задугобар не — ни тираније ни самоволе! А сада да се осврнем на приговоре „Србобрана“.

„Стари Србобран“, изјавио је, у име самосталне странке, да ће се осврнути на „пригоде“ патријархове, када оне доказане буду. Оне су доказане. Ако је дакле „Нови Србобран“, продужење старог „Србобрана“, онда му је дужност да јавно задану реч самосталне странке — искупи. То није учињено, а требало је учинити

Наш народни црквени сабор није суд а није ни конвент, да може судити патријарху за његове „рачунске пригоде“. По томе није могао сабор мајски... „ни прогласити кривим патријарха Бранковића, злочинства крађе ни затаје народно-црквеног новца...“, јер нема права сабор, да одређује, шта је преступ, шта прекршај, шта злочин? Сабору мањкају сва обележја суда, и сабор је учинио — и то са свим правилно оно, што је могао.

На основу свога права контроле, он је прегледао народно-црквене рачуне и утврдио је: 1. да је сомборски прота Георгије Бранковић проневерио толику и толику свту и то код тих и тих општина; 2. да је епископ Георгије Бранковић проневерио толико и толико епархијска новца; 3. да је патријарх Георгије Бранковић проневерио или затајао — или већ како вам је воља — толику и толику свту. Сабор је дакле имао права само да ту финансиску, рачунску страну патријархових „пригода испита и о њима одлуку донесе, а он је то све и учинио.

У своја три извештаја, ревизијони одбор и његов председник, др. Стева Јовановић, установили су „да су све оптужбе у „Застави“ потпуно истините.

Испоставило се, да је — осим других — патријарх Георгије већину затајена или проневерена новца у капиталу вратио, после, кад га ухватише и кад је „Застава“ то изнела на јавност, но није вратио интерес на тај новац и то је онај рачунски „мањак“, о којима се у последњем извештају ревизионог одбора и у одлуци саборској говори.

И сабор је упутио саборски одбор, да од свију — у извештајима наведених дужника — утера тај мањак за 14 дана.

Рачунску, финансиску страну пригода патријархових могао је сабор испитати и одлуком својом поткрепити но правну, судску, криминалну страну, није био у власти решити, јер сабор — није суд.

Но осим тога разлога постојао је још један и то одлучујући факт.

Краљ, владар, забранио је синоду, да патријархову ствар у претрес узима, јер је краљ аболирао патријархове кривице, краљ му је опростио, те дакле ни синод, ни судови, не смеју више судити патријарху због тих доказаних пригода.

Сабор је дакле сасвим коректно и законито радио кад се ограничио да утврди прегледом рачунска факта и тражи материјалну накнаду доказаног — мањка.

Већина саборска учинила је онако и имала је разлога. Мањина је — ћутала као заливена. Је ли вам било то криво, што не рекосте?

Саборски је одбор извео до краја закључак сабора и под бројем П 2003 утужио је патријарха за „мањак“ од 7360 круна и за 50 круна и 50 потура судских трошкова. Тек кад је патријарх утужен, тек онда је он платио тај „мањак“ заједно са трошковима.

И саборски одбор дакле учинио је своју дужност.

„Српски Митроп. Гласник“ уређује чиновник автономни, Мата Косовац, али је он дужан, у свему да се покорава наредбама секретара, дра Секулића. Како му овај заповеда, онако он извађа, „С. М. Гласник“ досад ни једне речи није донео у корист странке радикалне, нити напада на икога и ичију странку; пребацивати дакле њему, да је он орган радикалан, то је детињски и неоправдано.

Но још је неоправданије овако писање „Србобрана.“

„Док год саборски одбор ради под председништвом Његове Светости патријарха Бранковића и не чини у овој ствари никакве кораке... дотле се нама налаже резервисано држање.“

Кораке, које је сабор наложио саборском одбору, он је и извео, а ја друге кораке неразумем. Или би то требало можда да значи ово:

Доказано је, истрагом сабора, да је патријарх Георгије Бранковић проневерио силне хиљаде народно црквеног новца; доказано је дакле, да је он — у смислу казненог закона — злочинац.

Саборски ообор не може да званичи, под председником злочинца, те неће да ради с њиме и под њиме, неће дакле да ради у опште ништа све донде, докле круна или влада њега не збаци и отера у пензију.

Требају ли те речи „Србобранове“ то да значе? Но зашто их онда јасно неформулишете? Или би можда требао саборски одбор да захвали и остави читаву автономну управу у рукама тога злочинца? Кад држите да нешто треба кажите отворено. Ми кад држимо да је чему време, ми то урадимо.

„Србобран“ нас пита даље:

„Зашто је „Застава“ од јесенас па досад престала са оваким писањем.“

Ово не стоји. Од јесенас до сада било је у „Застави“ много чланака против патријарха Георгија, нарочито кад није хтео да плати, што је био дужан, и било је и иначе. Сад кад је и опет злоћа и обест патријарха Георгија превршила сваку меру, зато је почела „Застава“ чешће да пише; ал зато почиње друкчије да пише — и „Србобран.“

Veritas.

Немири у Загорју.

Загорије, у јуну.

Хрватске новине доносе врло површне извештаје са ових страна, где су започете демонстрације, које стање данас наличи на формално ратно стање.

У петак 27. јуна (10. јула) сакупило се до подне до девет стотина људи сакупљених из свију села из околине, па и са границе Штајерске. Најпре дођоше у Каменицу, где су присилили тамошњег свештеника Шафрана, да се пред распећем закуне, да нигда више неће гласати за ову владу и овај се пред силом масе као и други морао заклети.

Овде се мирно развођоше, те одавде одоше у оближње место Бедњу, где се грозно крвопролиће догодило. После подне реченог дана, око пет сати, поче се светина сакупљати, а за већи бој. На знак на јуриш и ларму, одоше у оближње капеле, које се у околини на сваком брежуљку налазе па стадоше на ларму и на скуп звонити. За мало време поче се светина у већим групама сакупљати. Протераше све Чивуте из дућана, Кошут Лајоша, Морица Кона и друге, а за тим доведоше жупника дра Пливерића и учитеља. Потоњи се морадоше заклети, да неће више гласати за владину странку. Кад су то обавили, доведоше Чивуте, којима запретише, да ће их убити, ако се одмах не покрсте. а наложише Пливерићу, да ту функцију одмах и обави.

Војска је мирно стојала и држала фронт, дочим оружници кушаше ове ослободити, и светину мирним путем одстранити.

Оружнички водник Лесковац. Србин Личанин са своја два друга умириваше светину и брањаше жупника дра Пливерића, који беше у том моменту слаба духа, да не учини и да се не боји, да ће се народ разићи, који заиста и поче узмицати. Но при одласку, поврате се коловође натраг, један по један за њима, светина почне викати на оружнике: Само Лесковца да нам је прво убити! (Лесковац је управо страшило за Загорје од кога цео народ стрепи.) У тој ларми и метежу, баци се неко каменом и погоди једног оружника у ногу, на то оружници опалише и у часу настаде јаук и лелекање, крв леваше, јер свако тане ранило је и по десет људи, тројица на месту осташе мртви, двадесет падоше рањени а још толико лакше рањених побегоше, који се нехтедоше ни пријавити. У часу разбегоше се сви. Жупни дом и друге куће то је све крваво а траг од крви на један сат хода по друму се црвени. Лесковцу официри пружише руку и честитаху му.

Истог дана ноћом навалише на трговце у Лепоглави те поробише два трговца Чивутина, поштанско звање на жељезничкој станици и код трговца Ходитека, којем запалише дућан а једнога човека удавише, који на ларму у помоћ хтеде прискочити.

У околини Копривнице дошло је такође до побуне где су од оружничке пушке петорица погинула а преко двадесет остало их је рањено.

Јуче, у недељу, „по програму“ требали су навалити па казниону Лепоглаву, попуштати робове и све чиновнике утамачити, но усљед догађаја у Бедњи покварио им се рачун. Казниону чува војска, а ноћом и хуланска сатнија, које су сад у околини утаборене као у ратно доба.

Стање је тим више озбиљније, што демонстранти покушавају набављати динамита и барута из Штајерске.

Ноћу официри сретају ђаке јуристе и богослове (семинарце), који су говорили да долазе из Загреба пешке кући, пошто нису имали путна трошка. Но мужеви Загорци веле, да ће њих „штуденти“ из Загреба, који уче велике школе већ научити, „кај буду даље дјелали“. Но то није доказало.

приморан да проси, јер може да ради. Ти пак можеш радити. Видиш ли, хтео сам да ти покажем, да можеш радити. Мени је било свеједно, да ли је оно камење, на крају врта или овде пред шталом. Зато сам само хтео да га ти пренесеш оданде, да можеш с правом заслужити нешто новаца и поносито казати, да си тај новац поштеним радом заслужио.

Лењи Јован спусти очи и неко је време дрхтећи стајао пред свештеником, за тим му ударе сузе на очи. Речи свештеникове су га дирнуле до дна срца, које још није било сасвим покварено. Мало после погледа у доброћудно лице свештениково и муцајући рече:

— Ја би и после радио али нећу добити посла.

— Ако ти само хоћеш да радиш, наћиће се код мене посла. Узећуте за слугу.

Лењи Јован се није противио, него остане код свештеника. И није се покајао, јер наскоро поста од њега човек. Рад га је поправио, и прибавио му угледа. Сам Јован се чудио овој великој промени. Није се једанпут догодило, да се у дворишту и нехотице сагнуо земљи, помиловао камење и плачући говорио:

— Добро камење, мило камење, ви сте мене научили радити!

Нови Сад.

Превео: С К—ћ.

Деца по сокаци прете чиновничкој дјецци: „Не буш дуго, сутра бумо вас вјешали пак онда вубили.“

Трошкови за војску ову износе од 1. априла до данас на милион круна, које ће овај кукавни народ морати платити.

С. Л.

Најновији догађаји.

Будимпешта 2. јула.

Јуче увече искупило се у стану посланика Барабаша 30 другова из Кошутове странке, такозваних непомирљивих. Осим ових, изјавили су писмено још десеторица, да ће приступити опструкцији. Зна се да има десет Угроноваца, који су такође за опструкцију, а осим тих десет има још 10—12 посланика, који су иступили из владине странке и иначе и такође желе борбу до краја. Показало се дакле да има преко 60 посланика који хоће да спрече саборски рад, ако влада не попусти, а тај је број довољан.

На горњем састанку закључено је да се очува јединство независне (Кошутове странке) и друго, да се поведе опструкција. Разлика између њих и чланова Кошутове странке није начелна. Она се тиче само разних путева, којим мисле и једни и други да постигну циљ. И Барабаш оде са још два друга да извести о овом закључку Кошута. Кошут је изјавио, да му је мило, што хоће да очувају пре свега јединство странке. Он не мисли, да ће опструкција донети добра, као што то мисле неки његови другови, али им жели срећу и ако победе, он ће се радосно први поклонити пред њиховом заставом.

То је било јуче у вече. Пред Барабашевим и Кошутовим станом (станови су им преко пута), искупио се био силан свет, који је славио Барабаша, а било је и узвика: Доле Кошут! Данас је у сабору Барабаш устао и питао министра председника грофа Куена: Шта је са мађарским језиком, мађарском заставом и мађарским знацима у војсци? Нека се гроф Куен изјасни отворено, без завијања о томе, јер ако то не може да обећа и осигура, отпочеће најжешћа опструкција. За њим је говорио Полоњи у истом смислу, и још је додао: Ако не могнемо да сачувамо мађарски језик нас ће прогутати таласи словенштине или немштине. (Не треба нам немачка превласт. Нама треба назависност! — узвикнуо је посланик Хок.)

У истом смислу говорио је посланик Бакоњи и Мезеји. Мезеји је питао: Доноси ли гроф Куен насиље или попуштање народним жељама? Нек се не извлачи, него нек отворено каже шта хоће круна. Ако не добијемо јасна одговора, отпочињемо опструкцију. И ми волијемо на крају отворени апсолутизам, него овако половно стање.

Министар председник гроф Куен устао је да одговори. Говорио је тешко; муцао је, ал беше ладан и одлучан. Хтео је да покаже да је готов на све То је узбуркало опозицију и она је, викала: Сад смо на чисто.

Гроф Куен је изјавио, да није сад реч о војном питању, иначе је он у томе питању већ казао своје. Што је обећао Сел то је обећао и он. Он боље познаје мађарски народ. Тај народ неће ни револуцију, ни апсолутизам. А посланик Бети је јуче говорио, да опозиција хоће крајња средства, а то је револуција. На крају је изјавио: Ако дође до нових избора, он се нада да ће Кошут и његови помоћи га, да се успостави законити ред. (Вичу: То значи, да се један део Кошутове странке бори против другог дела.)

Кошут је изјавио: Ако за време ванзаконитог стања дође до нових избора, што не би смело да буде, онда ће цела његова странка као један човек устати против тога.

С тим се завршила ова седница, која је била бурна и на којој је један посланик довикнуо другоме: Издајица!

Кошут је за данас у 6 сахати у вече сазвао целу независну странку на договор. Сви држе да ће се он захвалити на председништву, јер се не слаже са опструкцијом, а неможе да помаже даље грофа Куена. По саборрским ходницима ширили су се свакојакки гласови. Неки су говорили, да ће грооф Куен распустити сабор, неки да ће само одгодити сабор на неки месец дана. Неки су говорили, да ће отићи код краља у Ишл и дати оставку. Много се говори и о томе да ће он на место умрлога Калаја постати управник Босне и Херцеговине. Насигурно неможе се још ништа рећи.

Политички преглед.

Нови управитељ Босне и Херцеговине. После Калајевеј смрти се говорило, што смо и ми јавили,, о министру председнику грофу Куену, бившем министру унутрашњих послова пл. Хијеронимију и потпредседнику саборском Бели пл. Талијану као о озбиљним кандидатима за заједничког министра финансија и управитеља Босне и Херцеговине. По најновијим вестима из Беча као да је најозбиљнији кандидат за та важна места директор краљеве кабинетске канцеларије витез Шисл. Шисл је кроз више година био аустро угарским послаником у Београду, говори добро српски, и још додају каваљерског је понашања и има европске (а не калајевске и куеновске) погледе на управу земаља једне модерне државе. Као такав имаће — ако то место постигне — много и много да исправља и побољшава, што је онај велики „државник“ Калаји онако замрсио и покварио.

Хрватска и Славенија. Јуче је опет нађена једна динамитска бомба пред станом посланика, бившег вел. жунана Ковачевића

Председник владине странке гроф Стеван Ердеди сазвао је за данас по подне чланове клуба са примедбом, да се тиче врло важних предмета.

Србија. Главни либерални одбор издао је резолуцију (закључак) члановима либералне странке,, којом их позива, да имају сада дужност, ,да у новоме стању развију најживљу акцију за успех начела и идеја либералних. Кандидацију посланика извршиће главни одбор у споразуму са пријатељима.

Али најзанимљивије је оно место, где они веле, да у своме раду рачунају на једнодушну, заједничку сарадњу свију либерала, а само не желе примати међу се коловође, који су изазвали расцеп у странци и ставили се у службу једној од најгорих владавина. „Разуме се, да ми од себе не одбијамо оне либерале, који су заведени и обманути, као прости војници пошли за отпадницима“.

И опет се нашли сви либерали, и „самостални“, и „дворски“ на окупу, те искључујући само 2 3 двоје ових последњих, баца се сада вео заборава на све оно, што су ти либерали учинили земљи и народу, потпомажући онако својски све реакционарне и личне владе. Све то не смета ништа, да се странка сада уједини, а код радикала — баш не може. А можда ће ова резолуција и на њих учинити неки утисак, пак их привести споразуму и сједињењу.

Биће пензионисани посланици: Бошковић (Париз); Мијатовић (Лондон); Михајловић (Букурешт); др. Милићевић (Берлин); за тим генерални конзули: др. Николић (Солун); Куртовић (Скопље) и Аврамовић конзул у Приштини

Стара Србија и Маћедонија. Султан је издао наредбу, да се не праве више сметње отварању буггарских цркава и школа За тим ће биити пуштени из затвора скоро сви Буггараши, помешани у устанак, под условом да се закуну на јеванђеље, да ће од сада бити верни поданици султанови. С тимм пуштањем иочето је у скопском вилајетту (дакле тамо, где су скоро сами Срби.)

Осим тога је обећала Порта егзарху бугарском, да ће пустити из затвора похапшене свештенике ии калуђере, и да ће дати доцније олакшица у црквеним и школским стварима, и да ће дати првенство бугарском елементу у управи провинција, чим престане устанак. (По Бугараше, дакле, добро А Србима?)

Због чега је говедар патријарха Георгија изгубио главу?

Пре три недеље позван је бан Хедервари у Беч. Мислио је: Зову га, да се захвали, јер је под његовом владом дошло у земљи до највећег нереда. — Но изненадио се! Звали су га да му понуде министар-председништво Угарске.

У то доба био је и патријарх Бранковић тужан. Ухватили су га у лажи. Добио је укор од саборског одбора и наређена је истрага. Но весео бан обрадовао је и патријарха и обуставио је — истрагу.

Тада је настало у карловачком двору велико весеље. Подрум је био цео дан отворен. А случајно је дошао неким послом у двор и говедар из патријаршевог рита, из Ковиља.

Горе су пила господа, доле су пиле слуге, те навалише и на говедара да пије:

— Какво је ово весеље? питао је говедар.

— Патријарх Георгије био је болестан, сад му је боље! рекоше му.

И говедар је пио. Кад му је било доста и кад је већ хтео да иде, задржавали су га. Ал он није могао остати дуже, а рече и зашто не може.

Седе у чамац и како је био пијан изврне се на сред Дунава и утопио се. Кад су то јавили патријарху Георгију он рече: — Зашто сте га пустили да иде, кад није био »чист«?

— Ми смо га задржавали, кажу, али он рече: Друго је пастир, а друго говедар. Да сам ја онаки пастир као патријарх Георгије, лако би ми било. Код њега ако није све у реду и ако што »фали«, не боле га ни глава, има ко га брани. Ал ако код мене што није у реду, или што фали, па ма ја то и не узео, отераће ме.

Патријарх Георгије се промисли мало, па одмахне руком и рече: А шта ћу му ја!? Био постати патријарх, а не говедар!

Вести из места и са стране.

Патријарх Георгије у Будимпешти.

Патријарх Георгије отпутовао је у уторак у Будимпешту. Собом је повео и свог лечника. Сигурно се не осећа у овим променама сасвим сигуран, па ако му и опет кажу: „Ви сте болесни!“ да има уз себе лечника, који ће му дати сведоџбу, да је — здрав. Бадава вешт је! Али и најтврђи крчаг иде донде на воду, док се не разбије.

Загонетна појава.

У негда српском манастиру Ходошу, живео је некад архимандрит Корнелије Живковић. Том је старцу сладио негда владика темишварски, да иде из манастира, или бар га није одвраћао од тога. Чим је архимандрит отишао, манастир је постао — влашки. Сада тај стари архимандрит живи у Печки, код Темишвара, а онај „родољубиви“ владика — зове се Георгије Бранковић.

И писао је некад патријарх Георгије, пензионисаном архимандриту Корнелију Живковићу и питао га: Има ли он каквих докумената о манастиру Ходошу, и ако их има, нека их преда патријарховом изасланику.

И архимандрит одговори и отписа: немам ништа.

И оде лане архимандриту посве познат човек, адвокат Теодоровић, и однесе му писмо од архимандриту непознатог фишкала народних фондова, адвоката Красојевића. И Красојевић пита архимандрита: Има ли он каквих докумената о манастиру Ходошу и — архимандрит рече: имам и даћу их!

На потврду фишкала Красојевића даде све, и то врло важне документе, непознат човек — непознатом човеку, а не хтеде дати познат архимандрит познатом њему, патријарху. Чудновата појава! Или се можда архимандрит бојао Влаха и патријарха — баш зато, јер га је познавао. Чудна појава!! Чудна!

М.

Парастос.

Преминулом председнику савеза српских земљорадничких задруга дру Ливију Радивојевићу даје породица полгодишњи парастос у Каменици (Срему) на Илин-дан, 20. јула (2. августа).

Жене против владике Никанора.

Против нишког владике Никанора, који је био „прљавих руку“, биле су тужбе грађана, али све бадава. Њега је бранила прошла влада годинама. На послетку су устале против њега и жене и написале меморандум. Тамо се вели: — „Четири године, има како је г. епископ у Нишу стекао рђав глас, те је пре две године дошло и до тога: да ми жене и грађанке чинимо завете и за себе и за своју децу, да у цркви не узимамо свето причешће све донде, док је он епископ!... — Ова чврста одлука нас, нишких грађанки, није била без разлога нити је изведена у каквој другој намери сем зато, што смо тврдо убеђене, да епископ Никанор са својим радом наноси штету и цркви и држави и што другог лека нема, него да се из цркве као недостојан ње изгна. — Најпонизније молимо краљевску владу, да нашим невољама учини краја, јер сва зла, која су нашу мајку свету цркву снашла, од њега су. — Понизне нишке грађанке (долазе 300 потписа са одобрењима старешина кућа)“.

Непогоде и поплаве.

Ових дана, кад је код нас сипала она права јесења киша, у многим крајевима средње Европе било је непогода и поплава, које су починиле несрећу и пустош, а нарочито у горњој Угарској, горњој Аустрији, Штајерској, Моравској, Галицији и Шлезији, Француској и северној Италији. Реке и потоци изишли су из корита и поплавили њиве и поља, уништили усеве, порушили многе куће, те је погинуло доста света и стоке. У Шлеској, у месту Николсдорф, срушило се 17 кућа. Места Јегерндорф, Колбах, Генерсдорф, Олберхдорф и Хенерлдорф сва су под водом. Сви су мостови порушени и жељезнички саобраћај је прекинут.

У Галицији је такође било великих несрећа. Свуда су изишле реке из корита и поплавиле места која су крај обала. У Кракови су Јорданов парк и тркалиште читав метар под водом. У вече је пљуснула киша и пао град. Једна дојкиња, која је носила детенце од пет недеља, побегла је у капију немачке гимназије. У навали, која је ту настала, то дете је згњечено. У болничкој улици поплавила је вода један стан у партеру и с великом муком је спашено петоро деце. Туча је у околини нанела огромну штету.

Из Пожуна јављају, да је вода нарасла још читав метар и однела тамошње велико купатило на Дунаву. Жељезнички мост између Битса и Пуха подривен је. И у многим другим пределима горње Угарске било је олујине и пролома облака.

И из јужне Француске јавља се о пустошима што су их починиле поплаве. Многи свет је нашао смрт у таласима. У месту Рокбрин убио је гром мужа и жену. И у Савојској су провале облака починиле грдних штета.

Како јављају из Венеције, у северној Италији је такође било великих непогода, које су поништиле усеве.

Паљевина.

Пишу нам из Загорја: „Прошле недеље у среду дођоше зликовци у село Миховљанима, те запалише шталу и друге стаје обрштера Вухерера. На ларму и вику, дотрчи и стари обрштер, са његовом синовицом, обудовљеном капетаницом особите лепоте. Кад дођоше до штале, којој ватра кров беше захватила, чуло се осим хрзања коња и плач кочијашевог детета. Обрштар и синовица му улетише у шталу, која беше већ сва врела и задимљена, пограбише најпре дете и изнесоше на поље и вратише се натраг, да спасу коње и краве. Таман и последње благо истрчало на врата и спасиоци да истрче напоље — ал на несрећу у истом часу сруши се кров који беше у пламену управо пред врата и препречи пут обојима. С преда шталу већ такођер обузео пламен, нигде другог излаза, него кроз ватру, тако капетаница подигне хаљине и обоје пролетише кроз ватру, која их сасвим опрљи, да им је сва коса изгорела и тело им се опржило. Обоје су пренешени у Загреб, у болницу. Обрштар ће ранама подлећи јер се већ исповедио, дочим синовица му, која је сва у ранама, можда ће још преболети. Обрштар је био код народа омиљен. А запалили су га за то, што је био владиновац.

Објава годишњег вашара.

Новосадска капетанија издала је следећу објаву: Идући новосадски годишњи вашар одржаће се 8., 9. и 10. августа (п. р.) ове године, на који се свињи и остала марва из таких места, где не влада марвенска болест, дотеривати може.

Дотеривање животиња из Хрватске и Славоније само је жељезницом дозвољено.

Добро место за Србина лекара.

Пишу из Ст. Кањиже: Код нас ће кроз 3-4 месеца да се бира општински лекар. Наша би жеља била да добијемо у томе својству једнога ваљаног Србина. Наше место броји 17.000 становника. Плата је лекара 1600 круна, а покрај тога и доста сигурних кућа. Па је ли Богу плакати, да таково место добије какав иноверац. Зато апелујемо на младе Србе лекаре, да се који од њих пре избора, настани у нашем месту ради упознавања са светом а ми држимо, да би му потом био сигуран избор.

Позив на претплату. 1. јула о. г

отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем јуна истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец јули обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Брзојави „Застави.“

Стигли 3. јула

Кошутова оставка.

Будимпешта. У јуче, увече, одржаној конференцији независне странке, поднео је Кошут оставку на председништву, али он и његове присташе, нису иступили из странке, него се задовољише тиме, да положе своја места у разним одборима. Странка је закључила, да не бира новог председника, већ је поверила водство странке подпредседнику Јовану Тоту.

Папина болест.

Рим. Стање папино није се особито изменило. Опадање снаге није напредовало. У разговору наспомену је свој скорашњи крај. Јуче није никога примао

Са угарског сабора.

Будимпешта. Посланици Јуст, Кошут и Бизоњ дали оставку на свима одборима. Посланик Рајх тужи се, да је војна музика петроварадинске регименте обећала, да ће свирати на једној забави само онда, ако после здравице краљу, не траже да се свира угарска химна. Говорник осуђује овај поступак. — Министар-председник обећао је, да ће извидити ту ствар.

Папина болест.

Рим. Папа је ружно провео ноћ, нема окрета на боље.

Трговина.

НОВИ САД, 3. јула 1903. године. Пшеница прве квалитете нова 7 фор. ——— н. Пшеница средња 6 ф. 80—90 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 50—70 н. Напо лица — ф. н. Јечам 4 80—90 н. Зоб 5·10—20 ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—— — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н. Маст 72 фор. Сланина сува 72 фор. дебела паљена 72 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	42—43 нов.	живе
„ средњи . .	40—41 нов.	мере
„ лаки . .	38—39 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	30—32 нов.	по клгр.
Јагњци	7—14	по пару фор.
Овци .	———	по пару фор.

*

ВЕЧ, 14. јула 1903. по р. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Вајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 10307 к., дошло је 4035 к. млађе врсте, 6012 к. угојених мађ. соја. — Свега 10047 к. дотерано.

Трговина је била трома.

Продавало се:

Прима роба	100—101 пот.	изнимно — пот.
Средња „	94— 96 „	
Лакша „	85— 90 „	
Сремска „	92— 98 „	
Назимад „	78— 96 „	

Цена је сланини 114—116 кр.

„ „ масти 124—126 кр. Све од 100 кгр.

*

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4556 комада, од којих беше 3268 угојених и 1288 комада мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима —	80—86	пот.
Слабије — — —	72—76	„
Мађарске прима —	63—76	„
Средње — — —	54—60	„
Бикови немачки прима	62—70	„
Бикови немачки слабији	52—60	„

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

498 МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА 1-3

ГАВРЕ Ј. ПОЛИТА

У НОВОМ САДУ,

треба једног старијег **помоћника**, и једног **шегрта**.

Од помоћника захтева се да је вешт продавац, знање српског немачког и мађарског језика, и да је вешт у намештању излога.

Мануфактурна трговина

ЛУКЕ СТ. ГЕОРГИЈЕВИЋА

У РУМИ 492 1-3

потребује два старија помоћника

Предаја трговине.

Лепо уређена трговина мешовите робе, у овећем чисто српском селу, предаје се ради болести власника. Успех се јамчи. Потребан капитал само 2000 фор.

Администрација »Заставе« јавиће на кога се ваља обратити. 495 1—3

Најновијих и најпрактичнијих од мене пронађених а од високе земаљске владе

ПАТЕНТИРАНИХ

ракијских казана

правим а имадем и на стоваришту.

Старе казане преоправљам на нов строј (цилиндер)

Илустроване ценовнике шаљем на захтев бесплатно.

Нови Сад (Ujvidék), јула 1903.

(ћошак Лазареве и казанџијске улице).

1—5 487 **Милан Т. Јовановић.**

4098. szám./tk. 1902.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. tszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Kuczuracz Szima és Kuczuracz Gávra végrehajtatóknak Bosnyák Pája ófuttaki lakos, végrehajtást szenvedő ellen 100 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az ófuttaki 328. szú. tkvi betében A † 1. sorsz a. foglalt s Bosnyak Pája s neje Szabiyár Natália nevén álló s az 1881. évi LX. tcz. 156. § értelmében egészben elárvezenendő 915. hr. 228 vi számú házra az árverést 800 korona ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendeltetik, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1903 évi augustus hó 5-ik napjának d. u. 3 órakor Ófuttak község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsáznak 10%-át vagyis 80 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. tez. 42. §-ban jelött árfolyammal számitott és az 1881. nov 1. én 3333. szám a kelt igazságügymin. rend. 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. §-a, értelmében a bánátpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott svabályszerű elismervényt át szolgáltatni.

A kir. tszék mint tkvi hatóság.

Ujvidéken, 1903. evi május hó 30-án.

Saaghy,
kir. tszéki biró.

49 41—1

Комплети „Невена“ за 1901. и 1902. год. укоричени, могу се добити по 5 круна у администрацији „Невена“ у Новом Саду.

О нези кромпира и обрађивању кромпириштa.

Сађење кромпира узима код нас све веће размере, и народ се наш данас много интересује за боље сорте кромпира — има и право; јер „где се кромпир гаји у више сорти и већој размери, тамо нема глади“ — рекао је чувени пољопривредник и професор др. Вернер.

Као што је познато, ми кромпир за време његовог порашћивања морамо да прашимо, окопавамо и огрћемо. Сви су ти послови потребни, па да се кромпир у порашћивању може добро развити и здраве, крупне кртоле — „кромпире“ рађати. Што се око кромпира боље уради и уситни земља, тим ће више ваздуха и топлоте моћи да приступи жилама, у земљи ће се одржавати потребна влага, кромпири ће се боље развијати и мање ће траве бити.

Добро прерађивање земље не упливише само на добро успевање кромпира, што је у овој прилици главна цел, него се уједно земља спрема и за идући усев, па често може и угар да замени. По себи се разуме, да ће начин прерађивања много зависити од каквоће земљишта и од месних прилика. Да ово прерађивање кромпириштa буде од праве вајде, треба га, пре свега, извршити у своје време, али се не сме никако предузимати кад је земља у тој мери влажна, да се хвата и лепи за оруђе; она се мора и пред мотиком и за мотиком трошити. Са прерађивањем и обрађивањем кромпириштa не треба много ни одуговлачити; оно треба предузимати пре, но што се земља згрудва или затрави, јер онда не само да се послови лакше свршавају, него се и цељ боље постиже. Кад се земља згрудва, тешко ју је ломити и ситнити, а кад се трава јаче ужили и укорени, теже ју је искорењавати, што све иде на штету кромпира; јер у колико јаче травуљина порашћује, у толико и више места заузима, и више хране за своје порашћивање земљи одузима, а све на штету кромпира.

За сађење кромпира одређено земљиште треба, на сваки начин, добро истрошити, дакле, није довољно само плугом добро преорати, него после орања и површину добро истрошити и поравнити дрљачом, како ће кромпир моћи лакше и правилније из земље да избија. Од снажнијег његовог порашћивања у почетку још, много зависи и његово даље развиће. Али ми можемо и најпре засадити, па засађено већ земљиште дрљачом прећи и површину му истрошити и уравнити. То је па послетку свеједно, само нека буде површина истрошена и уравњена пре, но што почне кромпир да избија. Па у неколико је и боље, да се после сејања дрља, јер ће се на тај начин уједно и порасла млада трава моћи дрљачом да ишчупа и поништи.

Лакше, песковитије земље, које су управо за кромпир и подесније, јер у њима бива кромпир сувљи, брашнавији, добро је после дрљања и поваљати, а за ваљање треба нарочито подесно време уграбити.

Чим се кромпир из земље помоли и редови се добро распознаду, одмах треба приступити прашењу, која има тај циљ, да се земља около и између кромпира добро уситни и зато се баш мора онда предузети, кад се земља под мотиком лако троши. При прашењу треба пазити, да се поникле младе биљке мотиком не повреде, што би их у порашћивању омело. Али ми не прашимо само зато, да уситнимо земљу, него и да траву поништимо, како нам ускоро не би опет задавала посла, да ју поново морамо ништити. Ако би се површина неке чвршће земље окорела, потребно ће бити и ако није затрављена, да се „опраши“, да се окорела површина „разбуца“, да се олакша утецај ваздуха и топлоте, што знатно иде у прилог бољем развићу кромпира.

Ово прво прерађивање земље, ово прашење се извршује само површно, и сад следи друго, које ће бити дубље, које ће још више допринети бујнијем порашћивању кромпира.

Код нас се још мотиком извршују ови послови, док у напреднијим земљама има и за то нарочитих справа — прашача, о којима ће сваки наш земљорадник наћи опширне поуке у књизи: „Употреба прашача“ и т. д., коју је књигу у корист српских пољопривредника издало Српско Пољопривредно Друштво. По себи се разуме, да се поменути послови боље извршују мотиком, јер се мотиком може свуд унаоколо баш до саме биљке доћи и земља уситнити, и травуљина поништити док се то пљевачем не може учинити, нарочито не онда, кад сађење није извршено правилно. За све има свој ред и поредак; јер ако се земља око саме биљке не обради, нарочито ако је травом обузета, онда тим радом није постигнут циљ; трава ће непосредно око кромпира порашћивати, у семе сазрети, семе просути и пољопривреднику новог посла задавата. Но, где би се, са ма којих разлога: било због скупе надница, било због бржег извршења употребио прашач, опет ће, свакојако бити потребно, да се после прашача зађе мотиком и оно око жбуња уситни и оплеви, што се прашачем није учинити могло, јер је за напредно развиће кромпира баш најпотребније, да се непосредно око саме биљке, земља добро уради, да се уситни и очисти, и само ће у том случају моћи кромпир да се развије и да бољим родом уроди. Кртоле, кромпири, не могу никад бити ни крупни, ни суви у чврстој, неуређеној, неуситњеној земљи.

После прашења настаје нагртање. Ако се два пута праши, као што је напред препоручено, и при другом прашењу кромпир и нагрне, онда, нарочито нагртање, или окопавање — није ни потребно. Оно може бити потребно у том случају, ако је земље много збијена, чврста, да се у она два прашења није могла довољно уситнити. Земље, које се после кише „сплаве,“ а кад огреје сунце стврдну, окоре, па спрече сваки атмосферски уплив на жиле, морају се и трећи пут прерађивати, јер би се кромпир иначе у развићу спречавао. У таковим земљама треба кромпир и плиће садити, и чешће обрађивати. Чешће треба обрађивати и онде где је здравица непропустљива, како би се у горњем слоју могла регулисати влага и отклонио штетан уплив сувишне влаге, која би се неминовно у горњем слоју морала у већој количини задржавзти, ако би здравица била непропустљива. У сувишној влази бивају кртоле водене и болују од влажне гњилоће, тога отрова за кртоле.

У лаким, песковитим, пропустљивим земљама, довољно је, да се при другој копњи одмах кромпир и нагрне. У тим земљама треба кромпир, нарочито рани, и дубље садити: 10—16 сантиметара дубоко, док је у глинастим земљама довољна дубљина и од 8 сантиметара. Чешће обрађивање кромпира у лакшим земљама, не доприноси ништа бољем роду; то би само био узалудан рад.

Кад је најподесније време за овај последњи рад за нагртање, то се не може баш одређено казати, јер то зависи од прилика и неприлика; само се може време ограничити, докле се нагртање извршити мора.

Кад се кромпир већ увелико развио и „ушумио“ и показао се да хоће да цвета, — онда престаје око њега сваки рад. У то доба он се не сме ничим врећати, ни у порашћивању реметити, јер је кромпир и врло осетљива биљка, али је и врло ћудљива: јер хоће неродицом да се освети, кад се у невреме у порашћивању омете. Кад кромпир хоће да цвета, он онда има већ и развијених кртола, које се врло лако могу повредити, ако би се у то доба оно њега радило. Нарочито у плитко сађеног кромпира и кртоле плитко под земљом леже, па их је врло лако и повредити, а повређене могу врло лако и да оболе. Ако је пак због земљишта потребно чешће обрађивање, онда то треба убрзо једно за другим извршити, како ће до пупљења бити с мотиком све свршено.

И нагртање се целисходније извршава мотиком, а по потреби се извршује и ортач о коме ће читаоци такођер у поменутој књизи наћи поуке. При обрађивању кукуруза и репе, могу та оруђа с бољим успехом да се употребе, него код кромпира, где кад најцелисходнија остаје мотика — и опет, само мотика!

Ако би се и поред све те пажње и брижљивог обрађивања и после нагртања још појавиле неке травуљине, онда треба по кромпириштy зећи и те траве из корена руком почупати, да не би сазреле и семе просуле, па идуће године пољопривреднику опет посла задавале.

Ко буде овако своје кромпириште обрађивао и неговао, тај се може увек само доброј жетви надати.

Препоручујем се као једина Српкиња, јорганџиница у **Новом Саду**. Израђујем просте, као и најфиније и најмодерније

ЈОРГАНЕ

а све по најумеренијој цени. На страну шаљем мустре и ценовник на захтевање бесплатно а у месту на позив лично посећујем. За многобројне поруџбине моли с поштовањем

Зорка Милићева,
житна пијаца број 11.
6—12 381

КУЋА

продаје се из слободне руке.

У Новом Саду.
Казанџијска улица бр. 13

Ближа извешћа могу се дознати у истој кући. 445 3—3

МАНУФАКТУРНА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

Леополда Мандла

У ИРИГУ

потребује једног доброг помоћника, који српски, немачки и мађарски говори.

Ступити може до 1. августа. 471 2—2

НАЈБОЉЕ и НАЈЕФТИНИЈЕ

БОЈЕ, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ И БРОНЗА

може се добити у новоотвореној радњи

БОЈА, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ, БРОНЗА И Т Д. КОД

Д. КОДА

У НОВОМ САДУ

КОМИСИОНА РАДЊА 262 13 52

БЕК, КОЛЕРА И ДРУГА

У БЕЧУ, БЕРЛИНУ И ЛОНДОНУ.

НОВОСАДСКА ФАБРИКА МАШИНА

И ЛИВНИЦА ГВОЖЂА

ЦИКМУНДА И ДРУГА

У НОВОМ САДУ

Препоручује своје сортирано стовариште разноврсних машина и реквизита и препоручујемо наше патентиране

ПАРНЕ ВРШАЋЕ МАШИНЕ

најновије конструкције најновијег времена. — Цене су тим гарнитурама ове:

Коњске снаге	4	5	6	8
Нето цена	3500 ф.	4000 ф.	4250 ф.	4900 ф.

Продаја уз потпуну гаранцију, односно уз пробу а на отплату од 4—5 година, 282 11—12

КУЋА

за издавање под кирију, евентуално на продају.

У кући налази се дућан са станом, лежи на најлепшем месту у Тителу на пијаци.

Упитати се тога ради у администрацији „Заставе“. 486 2 3

Адресар.

Под овим насловом доносићемо **АЗБУЧНИМ** *редом (и по местима и по презименима) фирме и имена шрговина, занатлија, гостионичара, новчаних завода, разних иодузећа, адвоката, лечника и т. д. — Ове ће адресе излазити 52 пута годишње, и то 30 пута у бројевима од петка, који су распрострти у више хиљада примерака. Околина која долази у та места била би обавештена, где да се обраћа за своје потребе. А и иначе ако хоћемо да радимо један с другим, треба да се знамо и познамо. — Они, који још нису уврћени молимо да се обрате администрацији „Заставе“.*

Баваниште.

Ђ. Јовановић, гостионичар преко од општ. куће.

Будимпешта.

А. Мудрински, ципелар, vás u. kerepesi út sarok.

Бела Црква.

Браћа Ђорђевић-Нанчић мануфактурна и моде трговина, „код белог голуба“ у сопств. кући.

Јоца Стефановић, шпецерајска и деликатесна трговина код главе шећера.

Коста Костић, шпецераја и дивљачи трговина.

Вел. Бечкерек.

Живојин Терзин, мануфактура код Баче свирца.
М. Михајловић Јарковчанин, памучар. трг.

Новчани заводи:

Српска задруга за штедњу.
Плаћа на улоге $4^1/_2$%, а својим члановима 5%.
Држи цензуру сваког раденог дана.

Беч.

Велимир Бингулац, комисионарска радња
Wiedener Hauptstr. 10. II. St.

Перо Деспић,
Главно заступништво Крал. Срп. Извозне Банке за Аустрију, II. Obere Donaustrasse № 93.

Ст. Бечеј.

Стева Живковић, лецедер, црквена ул. 1031.

Винковци.

Филијала творнице намештаја и покућства:
Божић и Мецинг из Осека.

Вировитица.

Филијала творнице намештаја и покућства:
Божић и Мецинг из Осека.

Вршац.

Мита Матејић, фабрика саламе продаја на велико и у 5 кила пакетима.
Сава Томић-Печена, хотелијер код „Париза".

Вуковар.

Никола Бингулац, кројачка радња, гл. пијаца.

Жабаљ.

Коста Михајловић, шпецерајска, гвожђарска, и креча трговина и гостионица.

Новчани завод:

I. Задруга Срба Шајкаша за међусобно помагање и штедњу.
Плаћа на улоге 6%. — Дани цензуре су вторником и суботом.

Земун.

Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат.
Др. Миливој Бабић, браниоц у казнен. стварима.
Миливој Савић, трговина мешовите робе и стовариште шљивовице.

Ириг.

Ђорђе Пуљо, гостионичар и хотелијер.
Лазар Недић, стаклар преко од велике чесме.

Горњи Карловац.

Никола Дубајић, гвожђарска трговина.
Миле Куга, гвожђарска трговина.
Браћа Милићевић, мануфактурна трговина.
М. Влатковић, трговина готовог одела.

Срем. Карловци.

Вински продуценти:
Др. Ђорђе Красојевић адвокат и заступник српских народних црквених фондова.
Др. Миша Михајловић, градски физик, вински продуцент.
Петар Ршић, воскар и колачар.
Ђорђе Секулић, мануф. и кратке робе трговина.
Јосим Живановић трг. меда и пчеларски ствари
Ст. С. Јанковић шпецерајска трг., главна пијаца.
Ст. П. Момчиловић шпец. трг., коже и вина.

Велика Кикинда.

Светозар Новаковић, уметнички бравар.
Сергија Којић, дрворезац и позлатар.
Ђура Милић, трговина разне пернате живине.
Младен Кристифоровић, кројач, главна ул.
Петар Ракић кројач свештенич. и мушког одела.
Милош Тешић кројач војног и цивилног одела.
Миливој Лотић, мануфактурна трговина.
Никола Милић, месар, продаја масти и сланине.
Стеван Радонић, израда црквених утвари.
Урош Малогајски, папуџија.
Милан Вукић, сарач.
Живан Чоков, сатлер и лакирер.
Васа Гајин, дрндар и кабаничар.
Миша Ђуричин, четкар.

Пециво ракије и трговина шљивовице и комовице:
Ђока Недучин и друг.

Шпецерајске трговине:
К. М. Мирков, главна пијаца.
Мил. Т. Мирков „код лубенице", код срп. цркве.
Александер Ранков.

Митровица.

П. А. Искрић, галантеријско-помодна трговина.
Д. С. Јовановић и др. мануфактурна трговина.
Ник. Ненадовић, шпецерајска трг. код Арапина.
Радивој Николајевић, шпец. трг. на вел. и мало
Велимир Радак, шпецерајска трг. код „Лава".

Продаја и куповина малих и великих дуката.
Мирослав Спајић, мењачница.

Срп. ципеларска задруга, »Српски Дом«
Ново уређено са ацетил осветљено свратиште:
Тале Стефановић, близу главне пијаце.

Нови Сад.

Адвокати:
Др. Миливој Григоријевић, грчка ул. 10.
Др. Бранко Илијић, ћурчијска улица број 11.
Др. Паја Јанковић, грчка улица број 7.

Бербери:
Владимир Угришић, лебарска улица број 6.
Милутин Милићев, ћурчинска улица број 21.

Винарска радња:
Александар Адамовић, пецара комовице, шљивовице и коњака, — продаја на мало, господска улица број 8. и житна пијаца број 10.

Воскари и колачари:
Мија Чупић, ћурчијска улица број 30.

Галантеријско-помодне трговине:
Браћа М Поповићи, главна улица.

Гвожђарске трговине:
М. Вулпе, код „Плуга", темеринска улица бр. 12;
Антон Георгијевић, код „Златног звона", главна улица број 4., преко од владичиног двора.

Гостионичари и хотелијери:
Стева Димитријевић, код „Камиле".
Тима Јерковић, кисачка улица.
Вуја Пуповац, лебарска улица број 3.
Јован Ђорђевић, темеринска улица број 17.
Ђурица Ракић, темеринска улица број 31.

Зидари:
Васа Каћански, Фрање Листа улица број 7.

Босанска кафана са конаком, футошка ул. бр. 18.
Мехмед Арнаутовић-Тешњак.

Јорганџије:
Зорка Милићева, житна пијаца бр. 11.

Казанџије:
Милан Т. Јовановић, казанџијска улица.

Књижаре:
Милан Ивковић, преко од владичанског двора.
Глиша Лазаревић, дунавска улица број 5.
Браћа М. Поповићи, главна улица.

Творница каруца и кола:
Јован Мунћан, кисачка улица.

Књиговезачке радње.
Милан Манојловић, ћурчијска улица бр. 6.

Кобасичари:
Филип Михајловић, продаја масти на велико и мало, житна пијаца.

Кројачке радње:
Теодор Гајић, лебарска улица бр. 12.
Витомир Ф. Куруца, дунавска улица број 4.
Мита Томић, кулунџија, преко од саборне цркве.

Лекари:
Др. Јефта Стојаковић, главна улица бр. 25.
Др. Ђура Трифковић, главна улица број 24.

Мануфактурне трговине:
Петар Матић, код „Беле Лале", главна ул. 11.

Мануфакт. памука и срп. платна трго. „код 2 чобана"
Косте П. Миросављевића, ћурч ул. бр. 24.
Гавра Ј. Полит, код „Златн. Лафа" гл. ул. 15.

Мерници:
Стеван Славнић, главна улица број 25.

Машамодска радња:
Анка Попов, главна пијаца 14., до апотеке.

Новчани заводи:
Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду
Основана 1870. год.
Цензура: сваког понедељника среде и петка, свагда у 10 сати пре подне.
Српска Учитељска Новчана Задруга
у црквеној кући, житна пијаца број 3.

Стовариште мушког и женског одела:
Капамација и Бонди, главна улица број 3.

Осигурање живота и ренте:
Коста Шипош, гл. инспектор за Бачку и Срем „холандског осиг. друштва" — Петефи ул. 30.

Опанчари:
Прва Српска опанчарска задруга, у Чавићевој кући, главна улица бр. 6.

Памучарска трговина:
Јован Т. Чавић, код „Преље", главна улица.

Једина часто платнарска радња:
Давид Ћурчић, главна улица у сопственој кући.

Произвођач пероноспоре-штрцаљки:
Милан Т. Јовановић.

Продавац птица:
Лазар Лучић, темеринска улица.

Погребна подузећа:
„Конкордија" Ђуре Стојковића, ћурчијска ул. 15.
Паја Марковић, дунавска улица.

Филијала творнице покућства:
Божић и Мецинг, из Осека, дунавска улица.

Папуџије:
Милан Радујков.

Подузимачи за иконостасе и Христове гробове.
Лука К. Алексијевић.
Никола Ивковић, дунавска улица.

Радња свештеничких хаљина, појасева и шешира:
Никола Ивковић, дунавска улица.

Обнављање старих иконостаса и св икона:
Лука К. Алексијевић.

Набављање црквених звона:
Лука К. Алексијевић.

Трговина барјака и застава за школ , певачке дружине и друштва:
Лука К. Алексијевић.

Набављач стаклених прозора са светитељима:
Лука К. Алексијевић.

Трговина са рибом на велико и мало:
Фрања Ловрековић, Сечењијева улица 9.

Сарачи:
Тодор Никетић-Бошко, дунавска ул. 10.

Фабрика сирћета и сирћетне есенције:
Милан Лакић и др. главна улица.

Стовариште надгробних споменика:
Паја Марковић, дунавска улица.

Стаклари:
Гоша Алабурић ћурчијска улица бр. 12.

Сликарски уметнички завод:
Иван Ј. Стојковић, главна улица бр. 25.

Трговина црквених утвари:
Лука К. Алексијевић.
Милан Ивковић, преко од владичина двора.
Никола Ивковић, дунавска улица.

Цветарница и вртарница:
Војина Јовановића, дунавска улица бр. 3

Ципеларске радње:
Прва српска ципеларска задруга. Стовариште ћурчијска бр. 11. — Радионица гл. ул. 3.
Младен Ивошевић, у кући Матице Српске.
Кузман Јуришић, дунавска улица бр. 22.

Ћурчијске радње:
Милан Винокић, ћурчијска улица број 8.
Гавра Нецков, ћурчијска улица број 16.
Ђорђе Пушић, ћурчијска улица.

Шпецерајске трговине
Ђока Мољац, кисачка улица.
Стојановић и Радовановић „код лафа" гл. ул.
Давид Ћурчић, глав. улица у сопственој кући.

Шпецерија, материјала, боја и варива трговина на велико и мало.
Никола Димовић, код „Црвеног рака".

Штампарије:
Српска штампарија Браће М. Поповића.
Српска штампарија дра Свет. Милетића.

Трговина свештеничких шешира и ћелепуша:
Петар Маркуш, главна улица.

Осек.

Творница покућства и атеље за декорације:
Божић и Мецинг, горњи град.

Панчево.

Љуба Радивојевић, лицидер, кућа срп. црквен. општине.
Ђура Димитријевић, житарска трговина.
Јоца Бећановић, кафана „Национал".
Др. Стев. Јовановић, лекар, Громонова ул. 6. ординира од 11—12 пре и 2—3 сата по подне.
Миливој Матић, мерник, мађар-улица број 5.

Новчани заводи.
Прва панчевачка среска ратарско-занатлијска задруга за штедњу и предујам.
Плаћа на улоге 5%.
Цензура се држи: уторником и петком.

Обућарска радња. Основана 1861. го .
А. Милорадовић, Велико стовариште чизама, ципела и папуча на мало и велико.
С. Суботић, стаклар, преко од св. савског дома.

Шпецерајске трговине.
Рада Јовановић код „Грозда" код успен. цркве.
Д. Ђонин, код „Златне Крушке".

Нем. Паланка.

Гвожђарска и шпецерија трговина:
Марко Марцикић.

Перлез.

Коча Поповић, мануфактурна и шпецерија радња.
Коста Ракић, мануфактурна и шпецерија радња.

Рума.

Помодно-мануфактурна и конфекциона радња:
Бранко М. Спајић, „код златне круне."
Данило Удицки, шпецерајска трговина.
Бранко Богдановић, шпецерајска трговина.

Новчани заводи:
Румска Штедионица
(основана 1871. год.)
уплаћена деоничка главница К **60,000.** Резервни фонд К **180,000.** Улоге укамаћује са **4%. $4^1/_2$%** и **5%.**

Сегедин.

Милошко Марков, гостионичар, iskola u. 14.
Милан Недељковић, власник извора горке воде.
Велимир Јовановић, шпецерија и боје радња.
Шандор Мајски шпецерајска трг. iskola u. 3.

Сомбор.

Јаша Гргуров, гвожђарска трговина
Паја М. Бикар, мешовита радња, и са сиром
Душан Даљчев код „Даљца", мешовита и пића трговина. Стовариште сомборска сира.
Даша Грујић, памука, и мешовита трговина
А. М. Антић, стовариште пива.
Стеван Николић, шпецерајска трговина.

Чаково.

Браћа Миче насљедник, мануфактурна тргов.
М. Чарнић, шпецерајска трговина, главна пијаца.

Шид.

Милан Шалош, гостионичар и хотелијер.

Одговорни уредник Константин Бранкаровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду